sikre tjenestemændene muligheder for dobbelt undersøgelse, først af den læge, som institutionen har valgt, siden, i tilfælde af, at der rejses indsigelse, af et lægeudvalg, hvortil hver af parterne udpeger en læge, de har tillid til. Tjenestemandens interesser er således behørigt sikret ved tilstedeværelsen i lægeudvalget af en læge, som han har tillid til, og ved, at det tredje medlem af udvalget udpeges i fællesskab af de to medlemmer, der er udpeget af hver part, eller i tilfælde af, at man ikke kan nå til enighed, af Domstolens præsident. Der er derfor ikke noget til hinder for, at institutionen udpeger den samme læge, som den har valgt til at udarbejde den første lægeerklæring, og som ligeledes er udnævnt af forsikringsselskabet, ligesom der heller ikke er noget til hinder for, at tjenestemanden udpeger en læge, der allerede har undersøgt ham med henblik på at afgive en erklæring efter hans anmodning.

Førnævnte Ordning foreskriver ikke, at lægeudvalget skal høre den pågældende, ligesom høring i betragtning af beskaffenheden af udvalgets arbejde, der ikke går ud på at træffe en afgørelse mellem parter, efter en kontradiktorisk procedure, men at fastslå medicinske resultater, heller ikke er påkrævet efter principperne om retten til forsvar.

Udvalget, hvis opgave går ud på objektivt og uafhængigt at bedømme lægelige spørgsmål, har et helt frit skøn, således at det tilkommer udvalget at afgøre, i hvilket omfang der skal tages hensyn til tidligere afgivne lægeerklæringer, det være sig efter tjenestemandens begæring eller efter institutionens.

RETSMØDERAPPORT
i sag 2/87 *

I — Faktiske omstændigheder

Sagsøgeren var den 8. december 1980 ude for et færdselsuheld, der medførte ti dages hospitalsbehandling. Trods forskellige medicinske behandlinger siden den gang, har sagsøgeren endnu forskellige vanskeligheder og lidelser.

Sagsøgeren har i tiden fra den 14. september 1981 til den 20. september 1983 konsulteret forskellige specialister, der har afgivet erklæringer vedrørende invaliditetsgraden som følge af ulykken; ifølge erklæringerne varierer invaliditetsgraden mellem 15 og 40%.

På grundlag af en erklæring afgivet den 15. november 1983 af en læge, der var udpeget i overensstemmelse med artikel 18 i ordningen om dækning af risikoen for ulykker og erhvervssygdomme hos tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber (herefter benævnt »ordningen«), udbetalte sagsøgte den 1. august 1984 sagsøgeren et beløb svarende

* Processprog: Fransk.

til den invaliditetsgrad på 6%, der var blevet fastslået af denne læge.

Efter at have meddelt, at han var uenig i denne sats, anmodede sagsøgeren den 27. august 1984 om, at der måtte blive nedsat et lægeudvalg i henhold til artikel 21 i ordningen. Dette udvalg blev sammensat af en læge udpeget af sagsøgeren, en læge udpeget af sagsøgte og en tredje læge udpeget efter fælles aftale af de to andre medlemmer af udvalget.

Lægeudvalget afgav en erklæring af 5. december 1985, der fastslog en invaliditetsgrad på 9%, der var konsolideret den 9. december 1983.

Idet sagsøgte støttede sig på de resultater, som lægeudvalget var nået til, anerkendte man over for sagsøgeren en invaliditetsgrad på 9% og udbetalte ham et beløb, der svarede til differencen mellem satsen på 6%, der oprindeligt var indrømmet, og de 9%, der var blevet fastsat af lægeudvalget.

Sagsøgeren indgav klage mod denne beslutning den 9. juni 1986 og rejste heri tvivl om den måde, lægeudvalget havde løst sine opgaver på, hvorfor han begærede annullation af udvalgets sagkyndige erklæring, nedsættelsen af et overordnet lægeudvalg samt betaling af morarenter.

Klagen blev afslået af sagsøgte ved beslutning af 8. oktober 1986.

II — Skriftveksling og parternes påstande

Ved stævning, indgivet til Domstolens Justitskontor den 6. januar 1987, har sagsøgte anlagt nærværende sag, der hviler på artikel 28 i ordningen, og har herunder nedlagt følgende påstande:

a) lægeerklæringerne og under alle omstændigheder den lægeerklæring, der er afgivet af lægeudvalget, annulleres;

b) afvisningen af sagsøgerens klage savner grundlag, hvorfor den annulleres;

c) det statueres, at et nyt overordnet lægeudvalg på ny skal foretage lægeundersøgelserne og herunder navnlig tage hensyn til de psykiske eftervirkninger;

d) sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Revisionsretten har i sit svarskrift, indgivet til Domstolens Justitskontor den 6. marts 1987, nedlagt følgende påstande:

a) frifindelse;

b) sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen (Fjerde Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

III — Parternes anbringender og argumenter

Parterne har henholdt sig til principperne ifølge Domstolens praksis, hvorefter domstolskontrollen vedrørende fastsættelsen af invaliditetsgraden fra lægeudvalgets side begrænser sig til spørgsmålet vedrørende lægeudvalgets forskriftsmæssige nedsættelse og funktion, idet Domstolens undersøgelse ikke udstrækkes til at omfatte lægelige skøn (dom af 29. november 1984, Suss mod Kommissionen, Sml. s. 4029). Hvad angår sagsøgerens anbringende om, at der i det konkrete tilfælde foreligger mangler i forbindelse med nedsættelsen af lægeudvalget og dets arbejde, har sagsøgte anført, at intet anbringende herom kan lægges til grund.

1. *Nedsættelsen af lægeudvalget*

Sagsøgeren er af den opfattelse, at *nedsættelsen* af lægeudvalget led af en mangel, dels fordi et af dets medlemmer var aflønnet som speciallæge af to af de berørte parter (idet han samtidig var den læge, forsikreren havde udpeget, og den speciallæge, der var valgt af Revisionsretten), dels fordi vedkommende læge havde udfærdiget den første lægeerklæring, der var indhentet af Revisionsretten. Endvidere var det ham, der koordinerede hele lægeudvalgets arbejde, der praktisk taget begrænsede sig til at bekræfte den første lægeerklæring, som han selv havde udfærdiget.

Sagsøgte har gjort gældende, at hverken nogen bestemmelse eller noget retsprincip er til hinder for, at den læge, der er udpeget af institutionen, både selv foretager undersøgelsen i henhold til ordningens artikel 18 og indtræder i lægeudvalget. Revisionsretten har endvidere hævdet, at der er tale om den læge, der blev udpeget efter fælles aftale af de to andre læger, nemlig Dr. Schumacher, der har udarbejdet udvalgets rapport, der er blevet godkendt og underskrevet uden forbehold af den af sagsøgeren udpegede læge, ligesom Revisionsretten har fremhævet, at man i denne rapport nåede frem til resultater, der var forskellige fra de, som den af sagsøgte udpegede læge var nået frem til.

2. *Arbejdet i lægeudvalget*

Sagsøgeren har gjort en række klagepunkter gældende vedrørende den måde, arbejdet er forløbet på i lægeudvalget.

For det første har udvalget ikke respekteret ofrets rettigheder, idet man ikke har anmodet sagsøgeren om over for udvalget at fremsætte sine egne bemærkninger.

For det andet er der fejlagtigt foretaget en henvisning til en scanningundersøgelse, der aldrig har fundet sted, idet sagsøgeren alene har været underkastet en røntgenundersøgelse og tomografisk densimetri.

For det tredje har udvalget set bort fra en række udtalelser og undersøgelser foretaget af læger, som sagsøgeren tidligere har konsulteret, idet det alene har henholdt sig til den erklæring, der er afgivet af neurologen Dr. Kratzenberg. Sagsøgeren har fremhævet en række omstændigheder i forbindelse med denne erklæring.

a) Dr. Kratzenberg havde ikke fået mandat i sin egenskab af speciallæge i neurologi i lægeudvalget, men som medlem af dette, og han havde allerede den 15. november 1983 udfærdiget en erklæring (bestridt af sagsøgeren), der på sin side selv lå til grund for den samme erklæring fra Dr. Kratzenberg.

b) Det er forbavsende, at erklæringen af 15. november 1983 kan hvile på en erklæring udfærdiget af Dr. Kratzenberg dateret den 22. december 1983 med et supplement af 23. december, dvs. udfærdiget en senere dato.

Efter sagsøgerens opfattelse viser disse omstændigheder, at lægeundersøgelsen er sket på en uordentlig måde.

Stillet over for sagsøgerens argumenter har *sagsøgte* for det første gjort gældende, at ordningen, hvis bestemmelser skal sikre ligevægt og objektivitet i lægeudvalget, som Domstolen allerede har fremhævet det i sin dom af 21. maj 1981 (Morbelli mod Kommissionen, Sml. s. 1357), ikke hjemler en sådan høring af ofret, idet dennes interesser er sikret gennem den læge, der har hans tillid, og som han selv kan udpege. Hvad angår uordentligheden med hensyn til datoerne som påberåbt af sagsøgeren, er sagsøgte af den opfattelse, at dette er uden interesse, fordi det ikke vedrører lægeudvalgets erklæring, men de forudgående erklæringer, der ikke ligger til grund for den af Revisionsretten trufne beslutning, der anfægtes af sagsøgeren. Sagsøgte har endelig

anført, at det fremgår af sagens akter, at en scanningundersøgelse har fundet sted den 5. august 1985; sagsøgte har ikke udtalt sig vedrørende den tvivl, som sagsøgeren har ytret med hensyn til beskaffenheden af den undersøgelse, som han er blevet underkastet.

3. *Resultatet af lægeudvalgets arbejde*

Sagsøgeren har endelig bestridt resultatet af udvalgets abejde, idet han har hævdet, at dette har set bort fra den sondring, der er opstillet af Domstolen i dens dom af 18. marts 1982 (Chaumont-Barthel mod Parlamentet, Sml. s. 1003) mellem godtgørelse for vedvarende invaliditet og godtgørelse for enhver skade, der uden at påvirke arbejdsevnen udgør svie og smerte for den pågældende, og som har medført et reelt tab i den pågældendes sociale relationer, ligesom man også har set bort fra den klare sondring, som Domstolen ligeledes har opstillet i dom af 8. oktober 1986 (Leussink mod Kommissionen, Sml. s. 2801) mellem den rent økonomiske skade og skader i form af virkninger, for så vidt angår hans familieliv og hans forhold til andre. Lægeudvalget har endvidere heller ikke taget hensyn til retningslinjerne for fortolkningen af ordningen, idet man alene har kompenseret — og dette endda i utilstrækkelig omfang — for den anatomisk-funktionelle invaliditet, idet man ganske har set bort fra psykisk invaliditet. Man har således længe i lægekredse anerkendt den traumatiske neurose, som sagsøgeren lider af som følge af ulykken, uden at der er blevet taget hensyn til det ved fastsættelsen af erstatningens størrelse.

Sagsøgte har anført, at hvad angår Domstolens praksis i de førnævnte sager Morbelli og Suss, hvorefter Domstolens undersøgelse ikke kan udstrækkes til at omfatte det egentlige lægelige skøn, er det uden relevans at søge at rejse tvivl om de lægelige resultater, som et lægeligt organ, der er sammensat i overensstemmelse med artikel 23 i ordningen, er nået frem til, herunder også, om der foreligger psykisk eller social skade. Sagsøgte er ligeledes af den opfattelse, at der ikke i vedtægten er grundlag for at imødekomme sagsøgerens påstand om nedsættelse af et overordnet lægeudvalg.

4. *Påstanden om betaling af morarenter*

Sagsøgeren har nedlagt påstand om betaling af morarenter af de beløb, som han har krav på, fra datoen for konsolideringen af efervirkningerne, som de sagkyndige har fastsat til den 9. december 1983, idet han dog har tilføjet, at han henskyder dette spørgsmål til Domstolens skøn.

Sagsøgte har i den forbindelse gjort gældende, at ifølge Domstolens praksis (dom af 14. juli 1981, Suss mod Kommissionen, Sml. s. 2041, præmis 16), kan der kun kan kræves rente under den forudsætning, at rettighedshaverne er i stand til at godtgøre, at udbetalingen af erstatningen uretmæssig er blevet forhalet af administrationen; imidlertid har sagsøgte i nærværende tilfælde på ingen måde forsinket betalingen af den erstatning, som sagsøgeren havde krav på ifølge den oprindelige erklæring, hhv. det supplerende beløb på grundlag af lægeudvalgets erklæring.

G. C. Rodríguez Iglesias
Refererende dommer